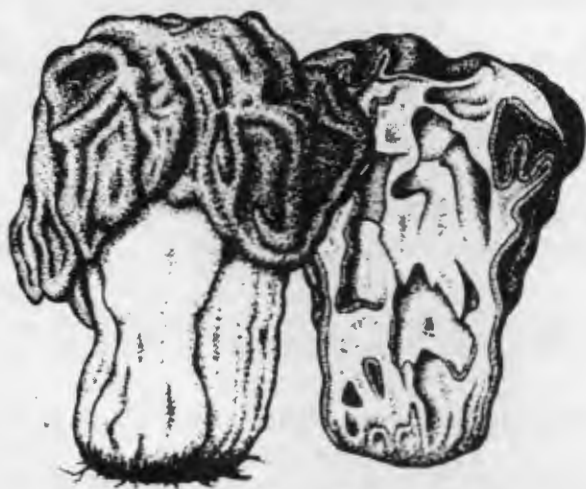

MYKOLOGICKÉ LISTY

73

Informační orgán
České vědecké společnosti pro mykologii
Praha 2000

OBSAH

Kotlaba F.: Třetí příspěvek k houbám Soběslavských blat	1
Lazebníček J.: Další lokalita vzácné kornatcovité houby <i>Pulcherricium caeruleum</i> v Řecku	13
Bieberová Z.: Ochrana hub – teorie a praxe	17
Marková J.: Zemřel univerzitní profesor RNDr. Zdeněk Urban, DrSc.	20
Šašek V.: Prof. Hans Peter Molitoris – 65 let	22
Ostrý V., Karpíšková R.: 17. světová konference FOODMICRO 99.....	23
Zprávy o akcích	25
Zprávy z výboru ČVSM (A. Kubátová, Z. Pouzar)	26
Různé (D. Novotný)	28
Inzeráty, výzvy	29

kresba na obálce: Ucháč obrovský – *Neogyromitra gigas* (Krombh.) Imai
kreslil Antonín Bielich

MYKOFLORISTIKA

TŘETÍ PŘÍSPĚVEK K HOUBÁM SOBĚSLAVSKÝCH BLAT

František K o t l a b a

O houbách a cévnatých rostlinách Soběslavských (= Borkovických, Veselských) blat JZ od Soběslavi, o. Tábor, v jižních Čechách (krátce Blata) jsem psal již třikrát (viz Kotlaba 1989, 1993, 1995). Během pokračujícího výzkumu mykoflóry těchto Blat jsem našel (popř. jiní dříve našli) dalších 21 druhů, které odtud dosud nebyly známy; tyto nálezy jsou zahrnuty v tomto příspěvku.

Kromě čtyř pěti druhů byly všechny ostatní v článku uváděné druhy nalezeny v nejzápadnější části - oddělené od vlastního komplexu Blat minerálním prahem - zvané "Komárovský chobot" nebo "Komárovské blato"; leží J od obce Komárov (podrobněji jsem jej popsal ve svém příspěvku před 7 lety – viz Kotlaba 1993). Tam jsem totiž v posledních letech zaměřil svou pozornost a vzhledem k dosavadním nálezům se ukázalo, že to bylo správné rozhodnutí. Řada druhů byla nalezena na stromovité vrbě pětimužné (mandlovce), z níž nebyly většinou dosud známé.

Za určení nebo revizi mnoha druhů hub děkuji kolegům RNDr. M. Svrčkoví, CSc. a Mgr. Z. Pouzarovi, CSc. Pro stručnost zkracuji své jméno na iniciály F.K. Druhy řadím jako obvykle abecedně podle latinských jmen.

***Antrodiella faginea* Vampola et Pouzar - bělochoroš bukový**

"Komárovský chobot" Blat, na ležícím shnilém kmenu *Populus tremula*, 29.VII.1998, leg. F.K., det. Z. Pouzar (PRM 892757). – Bělochoroš tvořící tence kloboukaté nebo polorozlité plodnice, které jsou makroskopicky nerozeznatelné od blízce příbuzného bělochoroše polorozlitého - *Antrodiella semisupina* (Berk. et M. A. Curtis) Ryvarden; liší se od něho mikroskopicky přítomností gloeocystid v hymeniu. Tento druh popsali před třemi lety Vampola a Pouzar (1996); třebaže již tehdy znali autoři druhu více lokalit, citují ve své práci pouze typovou položku z Moravy: Zborná, in clivo collis "Ptačí vrch" (637 m) 6,5 km sept. versus Jihlava, *Fagus sylvatica* - ad ramum iacentem, 5.VII.1990, leg. P. Vampola (PRM 842925).

Dnes již od nás známe řadu lokalit bělochoroše bukového, z nichž níže uvádím alespoň ty, které jsou z Č e s k a (ČR) doloženy v herbáři mykologického oddělení Národního muzea v Praze (PRM); cituji vždy a všude (i u jiných druhů v tomto článku) podle etiket exsikátů:

1. Ad truncum *Carpini betuli* in valle rivuli "Černý potok" in loco "Frýdlantské cimbuří" prope Hejnice, montes Jizerské hory, 1.VIII.1965, leg. V. Jechová, det. F.K. ut *Tyromyces semisupinus*, rev. 12.9.1996 Z. Pouzar (PRM 869316). - 2. Montes Krkonoše, "Labský důl", ad lignum putridum, 3.VII.1950, leg. M. Svřček et Z. Pouzar, det. 1996 Z. Pouzar (PRM 842681). - 3. "Studený vrch" ap. Stříbrná Skalice; ad truncum iacentem *Fagi sylvaticae*, 21.IX.1991, leg. Z. Pouzar, det. P. Vampola ut *Antrodiella semisupina*, rev. 8. 1996 Z. Pouzar (PRM 876416). - 4. Montes Šumava, in monte "Vyhlídka" ap. Borová Lada; ad truncum iacentem *Fagi sylvaticae*, cca 1040 m s.m., 22.IX.1994, leg. Z. Pouzar, det. P. Vampola et Z. Pouzar (PRM 882355). - 5. Area tuta "Žákova hora" ap. Žďár n. Sáz.; (sine substr.), 1.VII.1960, leg. F. Šmarda, det. 26.11.1992 F.K. et Z. Pouzar ut *Tyromyces semisupinus*, rev. 8.1996 Z. Pouzar (PRM 876829). - 6. "Býčí hora" ap. Vranov n. Dyjí pr. Znojmo; ad ramum iac. *Fagi sylvaticae*, 21.VII.1988, leg. et det. F.K. ut *Tyromyces semisupinus*, rev. 15.8.1996 Z. Pouzar (PRM 863682).

Ze S l o v e n s k a jsou v PRM uloženy 3 položky druhu *Antrodiella faginea*: 1. Montes Malé Karpaty, in colle "Čmelek" inter Pezinok et Pernek, cca 500 m s.m.; ad truncum iacentem *Fagi sylvaticae*, 23.VIII.1974, leg. et det. Z. Pouzar ut *Tyromyces semisupinus*, rev. 8.1996 Z. Pouzar (PRM 876422). - 2. Borová hora (arboretum) ap. Zvolen, Slov. centr.; ad ramulum iac. *Salicis* sp., 19.VII.1997, leg. S. Glejdura, det. Z. Pouzar (PRM 891968). - 3. Nízke Tatry, sub domo "Srdiečko" in monte Chopok; ad truncum iacentem *Fagi sylvaticae*, 8.IX.1977, leg. F. Soukup, det. Z. Pouzar ut *Tyromyces semisupinus*, rev. 8.1996 Z. Pouzar (PRM 876419). - Jeden můj sběr je v herbářích PRM ze Švýcarska: "Vermol" supra "Chapfensee" ap. Mels pr. Chur, cca 1100 m s.m.; ad ramum iac. *Fagi sylvaticae*, 1.IX.1991, leg. et det. F.K. ut *Tyromyces semisupinus*, rev. 12.9.1996 Z. Pouzar (PRM 873129).

Revizí dalších sběrů, uložených v PRM pod jménem *Tyromyces* nebo *Leptoporus semisupinus*, by jistě přibýly další lokality. Druh *Antrodiella faginea* není vázán pouze na buk (jak o tom svědčí sběr V. Jechové na habru obecném, Glejdurův na vrbě a můj na topolu osice), avšak většina nálezů je právě z buku – odtud jeho latinské a české jméno.

***Bisporella citrina* (Hedw.: Fr.) Korf et Carpenter – voskovička citronová**

"Komárovský chobot" Blat, na mrtvé větvi *Salix cinerea*, 8.XI.1996, leg. F.K., det. M. Svřček (PRM 889728; na této položce jsou zároveň drobné plodničky druhu *Merismodes fasciculatus*); ib., na ležícím kmenu *Salix pentandra*, 17.X.1997, leg. F.K., det. M. Svřček (PRM 891632). – Hojná vřekovýtusá houba rostoucí na odumřelých ležících kmenech nebo větvích různých listnáčů, ve vyšších polohách hlavně na buku. V karpatské oblasti velmi hojný druh, avšak v nižších polohách v

Čechách méně častý; nálezy na vrbě popelavé a na vrbě pětimužné (madlovce) jsou pravděpodobně první u nás doložené v herbářích.

***Boletus edulis* Bull.: Fr. - hřib smrkový**

"Bahýnko" (naučná stezka "Borkovická blata") na SV okraji Blat, na cestičce naučné stezky v čisté rašelině pod *Pinus sylvestris*, *Betula pendula* a *Populus tremula*, 29.IX.1995, leg. et det. F.K.. – Překvapivý nález obyčejného hřibu smrkového na rašelině, což je zcela výjimečný zjev - za celý život jsem tento druh předtím v rašeliništi nikdy nenalezl (příliš kyselý substrát?). Nález na dosti frekventované naučné stezce možná svědčí o poněkud změněném chemizmu lokality, což snad umožnilo růst tohoto hřibu na rašelině. V těsném okolí rašelinišť se plodnice hřibu smrkového běžně vyskytují (ovšem na minerální půdě) a ačkoli tedy musí být výtrusy všude na rašeliništi a ačkoli tam jsou i partnerské dřeviny (smrk, borovice), přece tam hřib smrkový neroste - zato zejména v lemech rašelinišť je velmi hojný např. hřib hnědý, hřib hořký, hřib strakoš aj. (tj. zástupci jiných rodů), avšak příslušníci rodu *Boletus* v užším smyslu nikoli.

***Clitopilus hobsonii* (Berk. et Broome) P. D. Orton – mechovka bělostná**

"Komárovský chobot" Blat, na ležícím kmenu *Populus tremula*, 3.X.1997, leg. F.K., det. Z. Pouzar (PRM 891531). – Nehojný, drobný, křehký, bílý beztřenný druh s řídkými, lehce narůžovělými lupeny; výtrusy má na příčném průřezu šesti- až osmihranné, tj. výtrusy mají na povrchu nízké podélné lišty. Pokud jde o hostitele, mechovka bělostná roste saprofyticky nejen na mrtvém dřevu a borce různých listnáčů (výjimečně též jehličnanů), ale i na stoncích některých bylin; dvakrát byla nalezena i na odumřelé plodnici choroše lesklokorky ploské. Nález na osice jako hostitelské dřevině je dosti ojedinělý. V literatuře lze tento druh najít též pod jménem *C. pleuroteloides* (Kühner) Joss. a u Piláta jako *Octojuga chionea* (Pers.) Pilát, *Clitopilus chioneus* (Pers.) Pilát nebo *Pleurotus chioneus* (Pers.) Pilát, vše sensu Pilát (Pilát 1935, 1948, 1951).

Mikroskopickou revizí materiálu v herbáři PRM koncem dubna a začátkem května 1999 jsme s kol. Z. Pouzarem mohli potvrdit mechovku bělostnou na celé řadě lokalit v Česku včetně těch, které uvedl Pilát (1935) ve své monografii (na etiketách je však více dat, zejména údaje o hostitelích; proto ty, které jsem v PRM nalezl, rovněž uvádím). Při této revizi jsem s překvapením zjistil, že tento druh sbíral na Blatech již 66 let přede mnou dr. A. Pilát. - Pro množství zjištěných lokalit (zejména v Česku) uvádím jen zestručněné údaje.

Č e c h y: 1. Lnáře pr. Blatná, 20.IX.1946, leg. et det. M. Svrček (PRM 658207). - 2. "Lánský luh" pr. Zbečno, 29.V.1948, leg. M. Svrček, det. A. Pilát

(PRM 618397). - 3. Srbsko pr. Beroun, "Bubovický potok", *Quercus*, 13.IX.1970, leg. et det. M. Svrček (PRM 711996). - 4. Praha-Cibulka, *Ulmus*, VII.1920, leg. O. Reisner, det. A. Pilát (PRM 658179; Pilát 1935). - 5. Slivenec, *Sambucus nigra*, 10.VI.1946, leg. et det. V. Vacek (PRM 658193). - 6. Hodkovičky pr. Pragam, *Robinia pseudoacacia*, 17.X.1937, leg. J. Herink, det. A. Pilát (PRM 149008). - 7. Chuchle, 5.VII.1945, leg. et det. V. Vacek (PRM 658188). - 8. Kosoř, 25.VI.1944, leg. et det. V. Vacek (PRM 658198). - 9. Radotín, *Picea*, 1.XI.1945, leg. et det. V. Vacek (PRM 658195); ib., *Carpinus*, 30.X.1950, leg. et det. V. Vacek (PRM 658180). - 10. Černošice, *Quercus?*, 1.XI.1949, leg. et det. V. Vacek (PRM 658187). - 11. Vodňany, 23.VII.1936, leg. J. Herink, det. A. Pilát (PRM 28138). - 12. Truskovice pr. Vodňany, 23.VII.1936, leg. J. Herink, det. A. Pilát (PRM 28242). - 13. pr. Soběslav, 10.V.1947, leg. R. Veselý, det. A. Pilát (PRM 658192). - 14. Soběslav-Blata, *Salix caprea*, VI.1932, leg. et det. A. Pilát (PRM 658206). - 15. Třeboň, "Mokré louky", *Salix pentandra*, 26.VIII.1979, leg. L. Kubičková, det. J. Kubička, postea det. M. Svrček (PRM 822045). - 16. Lutov pr. Chlum (Třeboň), *Pinus*, 24.IX.1945, leg. et det. M. Svrček (PRM 658201). - 17. Lásenice pr. Jindř.Hradec, "Fabiánek", *Fagus*, 18.IX.1967, leg. et det. J. Kubička (PRM 646869). - 18. Turnov, "Nebákov", 15.VII.1948, leg. J. Kubička, det. 15.4.1999 F.K. et Z. Pouzar (PRM 622983). - 19. Český Brod, park u nemocnice, IV.1932, leg. et det. A. Pilát (PRM 658200); ib., *Ganoderma applanatum*, V.1932 (PRM 658199); ib., X.1934, *Syringa vulgaris* (PRM 658189); ib., 31.X.1934 (PRM 658203), vše leg. Sýkora, det. A. Pilát. - 20. Kutná Hora, *Picea excelsa*, 1920, leg. et det. A. Pilát (PRM 658186).

M o r a v a: 1. Čebín /pr. Tišnov/, "Čebínka", 7.X.1939, leg. F. Šmarda, det. A. Pilát (PRM 658208). - 2. Žarošice /pr. Kyjov/, 16.IX.1942 (PRM 658197); ib., *Fraxinus?*, 24.VIII.1945 (PRM 658205); ib., *Quercus*, 10.IX.1948 (PRM 65810, 658191), vše leg. et det. V. Vacek - 3. Zdravá Voda pr. Žarošice, (*Salix?*), 29.VIII.1946, leg. et det. V. Vacek (PRM 658194). - 4. V lese Zámečku (doubrava) v. od Kroměříže, *Quercus robur?*(?), 6.VIII.1955, leg. H. Zavřel, det. M. Svrček (PRM 619377).

Z e S l o v e n s k a jsou v herbáři PRM 4 sběry: 1. Nad Železnou studničkou (západně) /u Bratislavy/, dub, 24.III.1957, leg. A. Novacký, det. A. Pilát (PRM 733094). - 2. Bratislava-Petržalka, *Broussonetia papyrifera*, 6.VIII.1972, leg. J. Paclt, det. Z. Pouzar (PRM 718046). - 3. Nízke Tatry, Magurka, *Ganoderma applanatum*, 8.VII.1948, leg. J. Kubička, det. 15.4.1999 F.K. et Z. Pouzar (PRM 622982). - 4. "Zadielska dolina" pr. Turňa nad Bodvou, *Salix*, 8.-14.X.1934, leg. et det. A. Pilát (PRM 497218).

Prekvapuje malý počet známých lokalit mechovky bělostné na Moravě a na Slovensku (nerevidovali jsme však materiál v moravských a slovenských herbářích).

Při mikroskopování materiálu nás potěšilo zjištění, že většina sběrů byla určena správně (většinou jako *Pleurotus chioneus* s. Pilát) a jen málo položek patřilo jiným druhům rodu *Clitopilus* nebo jiným rodům (*Pleurotellus*, *Crepidotus*). Přitom jsme zjistili, že výtrusy různých sběrů této houby se liší jednak tvarem a velikostí, jednak jemností nebo hrubostí ornamentiky; domníváme se proto, že se pod jménem *Clitopilus hobsonii* ve skutečnosti může skrývat více druhů (což by vyžadovalo podrobné srovnávací studium).

***Daedalea quercina* (L.: Fr.) Pers. - síťkovec dubový**

"Spálený" (severní část Blat), na dubovém pražci zbytku úzkokolejky, na níž kdysi jezdily vozíky s vytěženou rašelinou, 10.VIII.1995, leg. et det. F.K. (PRM 885055). – Na rašelinistích duby nerostou (výjimečně jen při okrajích) a tak mohl být tento jinak obyčejný choroš nalezen na odjinud dovezeném dubovém pražci, který byl infikován síťkovcem zřejmě již na původní lokalitě, tj. mimo rašelinistě.

***Gloeocystidiellum porosum* (Berk. et M. A. Curtis) Donk - koroveček pukavý**

"Džungle" v JZ části Blat, na mrtvém kmenu *Populus tremula*, 15.VII.1953, leg. F.K., det. 7.5.1981 Z. Pouzar (PRM 803387); "Komárovský chobot" Blat, na ležícím kmenu *Salix pentandra*, 25.IV.1998, leg. F.K., det. Z. Pouzar (PRM 891996). – Celkem hojný druh kornatcovité houby vyskytující se saprofytický na dřevu různých listnatých dřevin, avšak z vrby pětimužné nebyl dosud od nás doložen. Ve starší literatuře je známý pod jménem *Corticium porosum* Berk. et M. A. Curtis

***Hohenbuehelia fluxilis* (Fr.: Fr.) P. D. Orton - hlívička dvouvýtrusá**

"Komárovský chobot" Blat, na odumřelé větvi *Salix cinerea*, 20.VIII.1997, leg. F.K., det. F.K. et Z. Pouzar (PRM 891116). – Drobná hlívička bez třeně s olivově hnědávým až světle hnědým povrchem klobouku a želatinózní pokožkou, kterou jsem původně určil jako hlívičku sinou (*H. atrocoerulea*); liší se však od ní většími výtrusy (8-10,5 x 3,5-5 µm oproti 5,5-8,5 x 3-4,5 µm u hlívičky siné) a dvouvýtrusými bazidiemi; ekologickým znakem je její výskyt převážně na vrbách. Třebaže byla hlívička dvouvýtrusá nověji rozlišena Ortonem teprve před nemnoha lety (viz např. Elborne 1995), lze na základě dosud revidovaného materiálu říci, že je podstatně vzácnější než hlívička siná. Roste u nás saprofytický na odumřelých větvích nebo kmenech různých vrb (*Salix* sp. div.), méně i jiných listnáčů; z vrby popelavé od nás dosud nebyla známa.

V herbáři PRM jsme s kol. Z. Pouzarem od nás našli jen tři další položky druhu *Hohenbuehelia fluxilis*, a to pouze z Č e c h: 1. Jiřetín pod Jedlovou, *Salix fragilis*,

20.VIII.1992, leg. J. Horáková, det. M. Svrček ut *Pleurotus atrocoeruleus*, rev. 15.4.1999 F.K. et Z. Pouzar (PRM 882397). - 2. Božkov /pr. Mnichovice/, IX.1924, leg. A. Pilát, det. J. Velenovský ut *Pleurotus cinerascens* Velen., rev. 13.5.1999 F.K. et Z. Pouzar (PRM 147396); v popisu nového druhu Velenovský (1927) uvádí, že druh roste na větvičkách osiky u jezírka. - 3. Poříčko nad Sázavou, ad ramulos *Salicis* sp., leg. J. Kubička, det. A. Pilát ut *Pleurotus atrocoeruleus*, rev. 24.5.1984 S. Elborne (PRM 733054).

Tento zajímavý druh je tedy z ČR zatím známý jen ze tří lokalit a toto je první publikace druhu *Hohenbuehelia fluxilis* v naší literatuře; hlívička dvouvýtrusá se jistě časem najde i na jiných lokalitách, avšak bude i nadále zřejmě patřit ke vzácným houbám.

***Hymenoscyphus conscriptus* (P. Karst.) Korf - voskovička vrbová**

"Komárovský chobot" Blat, na odumřele větvi *Salix pentandra*, 8.XI.1996, leg. F.K., det. M. Svrček (PRM 889723). – Dosti hojný drobný druh z početného rodu voskovička, známý dříve jako *Helotium conscriptum* (P. Karst.) P. Karst.; svým výskytem je vázaný převážně na vrby, avšak z vrby pětimužné dosud známý nebyl.

***Hyphoderma puberum* (Fr.) Wallr. - kornatec chrupavčitý**

"Komárovský chobot" Blat, na ležícím kmenu *Salix pentandra*, 15.VII.1998, leg. F.K., det. Z. Pouzar (PRM 892756). – Běžný, za živa bělošedě nebo bělookrově zbarvený kornatec s hladkým hymenoforem, rostoucí saprofytický převážně na listnatých dřevinách, řidčeji i na jehličnanech. Nález tohoto druhu na vrbě pětimužné nebyl od nás dosud doložen. Ve starší literatuře jej lze nalézt pod jménem *Corticium puberum* Fr. nebo *Peniophora pubera* (Fr.) Sacc.

***Hyphodontia quercina* (Pers.: Fr.) J. Erikss. - kornatec dubový**

"Komárovský chobot" Blat, na odumřelé větvi *Salix cinerea*, 21.XI.1997, leg. F.K., det. Z. Pouzar (PRM 891873). – Častý, bělavě krémový kornatec s hrbokatým až téměř ostnitým hymenoforem; kromě na dubech roste na řadě jiných listnatých dřevin, avšak z vrby popelavé snad nebyl od nás dosud doložen. V literatuře jej lze najít též pod jménem *Grandinia quercina* (Pers.: Fr.) Jülich.

***Kavinia alboviridis* (Morgan) Gilb. et Budingt. – kavinovka zelenavá**

"U dubu" na SV okraji Blat, v pařezu *Picea abies*, 15.VII.1954, leg. et det. Z. Pouzar (PRM 803287). – Velmi vzácný druh nelupenaté houby (známý též pod jménem *Clavaria bourdotii* Bres.), u něhož se tvoří zelenavě až olivově zbarvené,

drobné, štíhlé ostny na sterilním, rozlitém, bílém subikulu. Podobná hojnější kavinovka hnědavá - *Kavinia himantia* (Schwein.) J. Erikss. má ostny okrově až kakaově hnědavé (na rozdílné barvě ostnů jsou založena námi navržená česká jména); výtrusy má bezbarvé, hladké, cyanofilní, kdežto kavinovka zelenavá je má světle hnědavé, ornamentované (drobné bradavčité), acyanofilní. Oba druhy rostou saprofytický jak na dřevu jehličnanů, tak i listnáčů, nezřídka v dutinách kmenů nebo pařezů (tedy dost skrytě).

Pilát (1958) znal kavinovku zelenavou z území bývalého Československa pouze z jedné lokality na Slovensku ("Zadielska dolina" u Turni nad Bodvou, 1934), z Česka však nikoli, ačkoliv ji odtud jako první publikoval již Svrček (1950) z Českého středohoří pod jménem *Clavaria bourdotii* ("Milešovský kloc" u Milešova, na basi vyvráceného kmene jeřábu, 29.VI.1950). Kromě toho je v herbářích PRM uložen pod jménem *Kavinia alboviridis* sběr z další české lokality: Poříčko ap. Rataje, in valle rivuli "Křešický potok", in cavitare codicis *Abietis albae*, 22.XI.1953, leg. et det. Z. Pouzar (PRM 872503). Pokud se mi podařilo zjistit, známe dnes kavinovku zelenavou ze tří lokalit v Čechách (všechny však byly zjištěny téměř před půl stoletím!) a zatím ze žádné na Moravě a ve Slezsku, kde je třeba po ní pátrat.

Ze stejného počtu lokalit (3) známe druh *Kavinia alboviridis* i ze Slovenska. Druhou lokalitu uveřejnil nedávno Hagara (1998): Demänovská dolina, okr. Liptovský Mikuláš, v dutině stojícího kmene *Picea abies* nad Jaskyňou Slobody (záp. svah vrchu "Pusté", 890 m n.m.), 15.X.1997 leg. et det. L. Hagara. Třetí (v časové posloupnosti však druhou) lokalitou této vzácné kavinovky je hora Sitno: Ad truncum putridum *Quercus sessilis* (= *Q. petraea*) in monte "Sitno" pr. opp. Banská Štiavnica, 12.VIII.1958, leg. F.K., det. Z. Pouzar ut *Kavinia himantia*, rev. 6.5.1999 F.K. et Z. Pouzar (PRM 19500); tento nález jsem publikoval jako kavinovku hnědavou (Kotlaba 1961), avšak podle nynější naší revize materiálu jde právě o velmi vzácnou kavinovku zelenavou.

***Lentinellus ursinus* (Fr.) Kühner - houžovec medvědí**

"Komárovský chobot" Blat, na ležícím kmenu *Salix pentandra*, 7.XI.1998, leg. F.K., det. F.K. et Z. Pouzar (PRM 892766). – Překvapivý nález vzácného druhu houžovce, který se vyznačuje nevelkými, bokem přirostlými plodnicemi s kloboučky 2-5 cm širokými, na povrchu hnědě "medvědovitě" chlupatými a pod mikroskopem slabě amyloidními hyfami dužniny. Vrba pětimužná je zřejmě dosud neznámá hostitelská dřevina houžovce medvědího (a to asi nejen u nás). Podle naší starší práce (Kotlaba et Pouzar 1965) jsme tento druh znali z České republiky pouze ze tří lokalit (na Slovensku ze dvou). Ačkoli od té doby uplynulo již 34 let, přibyly podle dokladů

v PRM kromě mé lokality jen tři další z Česka (a dvě ze Slovenska), což svědčí nadále o jeho značné vzácnosti:

Č e s k o: 1. Křivoklátsko, inter "Roudný" et "Týřovické skály" ap. Skryje; ad truncum iacentem *Fagi sylvaticae*, 14.XI.1970, leg. et det. Z. Pouzar (PRM 871533). - 2. Sylva "Veltruský park" ap. Kralupy n. Vlt., ap. loc. "Sv. Jan"; ad truncum iacentem valde putridum frondosum, cf. *Populi albae*, 1.X.1996, leg. et det. Z. Pouzar (PRM 889766). - 3. "Zámecká zahrada" in Kroměříž; ad lignum putridum *Pruni padi*, 1.IX.1976, leg. J. Paclt, det. F.K. et Z. Pouzar (PRM 802538); nález na střemše (*Padus avium* = *Prunus padus*) jako hostitelské dřevině je zcela ojedinělý.

S l o v e n s k o: 1. "Teplá dolina" ap. Divín pr. Lučenec; ad truncum iac. *Fagi sylvaticae*, 2.IX.1982, leg. F.K., det. Z. Pouzar et F.K. (PRM 830570). - 2. "Tri Peniazky" ap. Jelšava, 350 m s.m.; ad truncum iac. *Carpini betuli*, 2.IX.1986, leg. et det. Z. Pouzar (PRM 842200).

Houžovec medvědí roste saprofytický pouze na mrtvém dřevu některých listnáčů; v ČR a SR byl dosud zjištěn nejméně na šesti druzích, a to na buku lesním, habru obecném, na dubech (konkrétně na dubu zimním), na střemše obecné, topolu bílém (?) a vrbě pětimužné.

***Merismodes fasciculatus* (Schwein.) Donk - čišovec svazčitý**

"Komárovský chobot" Blat, na mrtvé větvi *Salix cinerea*, 8.XI.1996, leg. F.K., det. M. Svrček (na položce *Bisporella citrina*, PRM 889728). – Droboučká nehojná čišovcovitá houba tvořící svazečky hnědě zbarvených trubičkovitých plodnic. Ve starší literatuře je známa jako *Cyphella fasciculata* (Schwein.) Berk. et M. A. Curtis; byla řazena mezi nelupenaté houby do čeledi čišovcovitých (Cyphellaceae), avšak dnes je přiřazována k lupenatým houbám do čeledi trepkovitkovitých (Crepidotaceae).

***Peniophora cinerea* (Pers.: Fr.) Cooke - kornatka popelavá**

"Komárovský chobot" Blat, na odumřelé ležící větvi *Betula pendula*, 21.XI.1997, leg. F.K., det. Z. Pouzar (PRM 891875). – Velmi hojná saprofytická kornatka tvořící šedavé až nafialověle šedé tenké plodnice, rozlité na odumřelých větvích nejrůznějších listnatých dřevin, zejména keřů.

***Pholiota alnicola* (Fr.) Singer - šupinovka olšová**

"Komárovský chobot" Blat, na pařezu *Populus tremula*, 17.X.1997, leg. et det. F.K., vidit J. Holec (PRM 891516). – Dostí hojná šupinovka s živě citronově až zlatavě žlutým slizkým kloboukem, nasládlou vůní a mírnou chutí dužniny. Roste převážně saprofytický především na olších a břízách (Holec 1995) – nález na osice

je asi první u nás.

***Postia lactea* (Fr.) P. Karst. - bělochoroš mléčný**

"Komárovský chobot" Blat, na mrtvém kmenu *Salix pentandra*, 22.XI.1996, leg. F.K., det. F.K. et Z.Pouzar (PRM 890089). – Převážně na odumřelých listnatých dřevinách rostoucí bělochoroš hořké chuti; z vrby pětimužné jako hostitelské dřeviny nebyl od nás dosud známý (Kotlaba 1984). Ve starší literatuře je uváděn pod jménem *Tyromyces lacteus* (Fr.) Murrill nebo *Leptoporus lacteus* (Fr.) Quél.

***Ptychoverpa bohemica* (Krombh.) Boud. - kačenka česká**

„Džungle“ v JZ části Blat (asi 2 km V od obce Klečaty), na rašelinné půdě v převážně listnatém porostu pod *Padus avium* a *Populus tremula*, poblíž *Salix cinerea*, *Betula pubescens* a *Picea abies*, 8.V.1997, 5-6 plodnic, leg. et det. M.Berana (CB 010976), IV./V.1998, 1 nebo 2 plodnice, not. P.Špinar, 1.V.1999, asi 25 plodnic, not. členové Mykologického klubu Jihočeského muzea v Čes. Budějovicích (písemné sdělení Mgr. M.Berana z května 2000). – Překvapující nález kačenky české na rašeliništi, a to v místech, kde roste (někdy současně) kačenka náprstkovitá (viz Kotlaba 1989). Soběslavská blata jsou zřejmě jedinou známou lokalitou kačenky české na rašelině. Oproti kačence české ze středních Čech (Karlštejnsko) jsou její plodnice z Blat značně větší – dosahují totiž většinou výšky 12-20 cm a jsou masitější. Zdá se, že *Ptychoverpa bohemica* má určitou vazbu nejen na osiku, ale i na některé dřeviny z čeledi růžokvětých (Rosaceae) – obvykle to je jeřáb ptačí a třešeň ptačí; nález pod střemchou obecnou snad nebyl u nás dosud zaznamenán. V jižních Čechách je kačenka česká dosti vzácná; Veselý (1930) ji uvádí ze Soběslavska pouze od Krotějova a Choustníku (což bylo ovšem před 70 lety), v posledních letech však byla nalezena v jižních Čechách na několika dalších, dosud nepublikovaných lokalitách.

***Radulomyces confluens* (Fr.: Fr.) M. P. Christ. - struhák splývavý**

"Komárovský chobot" Blat, na ležícím kmenu *Salix pentandra*, 8.XI.1996, leg. F.K., det. Z. Pouzar (PRM 890085). – Hojný, světle šedavě až okrově zbarvený druh struháku rostoucí saprofytický téměř výhradně na listnatých dřevinách všeho druhu, avšak z vrby pětimužné nebyl od nás dosud doložen.

***Scutellinia cervorum* (Velen.) Svrček - kosmatka jelení**

"Komárovský chobot" Blat, na tlejícím ležícím kmenu *Salix pentandra*, 5.VI.1996, leg. F.K., det. M.Svrček (PRM 892751). – U nás velmi hojná kosmatka,

kteřá se od podobné, blízce příbuzné kosmatky *Scutellinia setosa* (Nees: Fr.) Kuntze liší podle Svrčka (ústní sdělení) hlavně jemnější ornamentikou výtrusů. Roste saprofyticky na dřevu různých odumřelých listnáčů (ale i na zbytcích bylin, starých cho-roších apod.), avšak z vrby pětimužné nebyla dosud doložena.

***Steccherinum ochraceum* (Pers.: Fr.) Gray - ostnateček okrový**

"Komárovský chobot" Blat, na odumřelé větvi *Salix cinerea*, 22.XI.1996, leg. et det. F.K. (PRM 889725); "Džungle", na pařezu *Populus tremula*, 8.V.1999, not. F.K. – V Čechách méně hojný, dosti proměnlivý druh, tvořící většinou polorozlité až kloboučkaté plodnice s okrově zbarveným ostnitým hymenoforem. Roste na různých odumřelých listnatých dřevinách, avšak nález na vrbě popelavé je asi první doložený u nás (z jehličnanu, a to z borovice lesní jsem z "Komárovského chobotu" Blat uložil do herbářů PRM sběr, který ale patří asi jinému druhu ostnatečku a vyžaduje další studium). Podle častějších nálezů v posledním desetiletí se zdá, že se ostnateček okrový v Čechách nyní šíří, avšak je velmi zřídka publikován (např. s výjimkou Houdy 1998).

***Trametes trogii* Berk. - outkovka Trogova**

"Komárovský chobot" Blat, na mrtvém kmínku *Salix pentandra*, 26.X.1995, leg. F.K., det. F.K. et Z. Pouzar (PRM 886026) a mnoho dalších sběrů od r. 1995 dodnes (neuvádím je, neboť připravujeme s kolegou Z. Pouzarem o tomto druhu podrobný článek). – Konkrétní lokalita leží doslova na nejzápadnější hranici rašeliniště u příkopu, který Blata ohraničuje, a to na osamoceně osluněné vrbě; v r. 1997 jsem našel jinou mikrolokalitu (asi 30 kroků V od první) a r. 1998 další (asi 70 kroků SVV od první), obě v řídkém zápoji stromů a keřů. Nález outkovky Trogovy je první v Čechách a první na vrbě pětimužné (jinak roste hlavně na různých topolech), a to zřejmě nejen u nás (viz Kotlaba 1984, 1997).

Níže se stručně zmíním ještě o několika druzích, které byly ze Soběslavských blat sice známé, avšak jde o nové nálezy na dřevinách, z nichž nebyly dosud zaznamenány.

***Ascotremella faginea* (Peck) Seaver - mozkovka rosolovitá**

"Komárovský chobot" Blat, na ležícím kmenu *Salix pentandra*, 3.X.1997, leg. et det. F.K. (PRM 891513). – Z Blat byla mozkovka známa jen z osiky (viz Kotlaba 1989); vrba pětimužná je nyní další hostitelskou dřevinou tohoto vzácného druhu, který se vyskytuje na různých, téměř výhradně listnatých dřevinách (viz Kotlaba et al. 1995).

***Phanerochaete velutina* (DC.: Fr.) P. Karst. - kornatec plstnatý**

"Komárovský chobot" Blat, na bázi živého kmene *Salix pentandra*, 21.XI.1997, leg. F.K., det. Z. Pouzar (PRM 891877). – Ve své prvé souhrnné práci o houbách Soběslavských blat (Kotlaba 1989) jsem tento druh uvedl pouze jménem (bez uvedení substrátu); nedávný nález na vrbě pětimužné představuje pro tento kornatec nového hostitele.

***Pholiota flammans* (Fr.) P. Kumm. - šupinovka ohnivá**

"Komárovský chobot" Blat, na padlém tlejícím kmenu *Salix pentandra*, 3.X.1997, leg. et det. F.K., vidit J. Holec (PRM 891627). – Tato barevně nápadná šupinovka, kterou jsem před léty zmínil rovněž jen jménem (Kotlaba 1989), roste skoro výhradně na pařezech nebo tlejících kmenech jehličnanů, především borovic; nález na listnáči (vrbě pětimužné) představuje pro tuto šupinovku nového, a to velmi neobvyklého hostitele (na Šumavě na rašeliníšti U Cettlovy Hůrky jsem ji sbíral 12. VIII.1997 na bříze).

***Physporinus sanguinolentus* (Alb. et Schwein.: Fr.) Pilát - pórnatice krvavějící**

"Džungle" na Blatech, na ležícím kmenu *Populus tremula*, 13.XI.1993, leg. F.K., det. Z. Pouzar (PRM 879516); "Komárovský chobot" Blat, na ležícím kmenu *Salix pentandra*, 3.X.1997, leg. et det. F.K. (PRM 891640). – Pórnatice krvavějící roste hlavně na jehličnanech, poněkud méně i na listnáčích; z osiky a vrby pětimužné nebyla dosud známa (viz Kotlaba 1984).

L i t e r a t u r a

- Elborne S. A. (1995): Hohenbuehelia. - In: Bas C. et al. /ed./, Flora Agaricina Neerlandica 3: 158-166.
- Hagara L. (1998): Opätovný nález *Kavinia alboviridis* na Slovensku. - Mykol. Listy no. 65: 9.
- Holec J. (1995): Taxonomické zajímavosti našich šupinovek. - Mykol. Listy no. 55: 5-10.
- Houda J. (1998): *Ostnateček okrový* /*Steccherinum ochraceum* (Pers.: Fr.) S. F. Gray/ nový druh pro Džbán. - Mykol. Sborn. 75: 101-102.
- Kotlaba F. (1961): K mykoflóře vrcholových částí rezervace "Sitno" na Slovensku. - Ochr. Přír. 16: 139-147.
- Kotlaba F. (1984): Zeměpisné rozšíření a ekologie chorošů (Polyporales s.l.) v Československu. - 194 p., 123 mappae in append., Praha.

- Kotlaba F. (1989): Houby (Macromycetes) rašeliniště Soběslavská blata v jižních Čechách. - In: Kuthan J. /red./, Houby rašelinišť a bažinatých lesů v Československu, p. 15-24, Praha.
- Kotlaba F. (1993): Doplněk k cévnatým rostlinám a houbám Soběslavských blat. - Mykol. Listy no. 49: 1-7.
- Kotlaba F. (1995): Druhý doplněk k cévnatým rostlinám a houbám Soběslavských blat. - Mykol. Listy no. 56: 9-17.
- Kotlaba F. (1997): Some uncommon or rare polypores (Polyporales s.l.) collected on uncommon hosts. - Czech Mycol. 50:132-142.
- Kotlaba F. et al. (1995): Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichův SR a ČR 4. - Příroda, Bratislava.
- Kotlaba F. et Pouzar Z. (1965): *Lentinellus ursinus* (Fr.) Kühn. - houžovec medvědí v Československu. - Čes. Mykol. 19: 182-186, tab. 10.
- Pilát A. (1935): *Pleurotus* Fr. - Hlíva. - In: Kavina K. et Pilát A. /red./, Atlas hub evropských 3: 1-193, tab. 1-80.
- Pilát A. (1948): Evropské druhy trepkovitek *Crepidotus* Fr. - In: Pilát A. /red./, Atlas hub evropských 6: 1-78, tab. 1-24.
- Pilát A. (1951): Klíč k určování našich hub hřibovitých a lupenatých. - Brázda, Praha.
- Pilát A. (1958): Přehled hub kyjankovitých - Clavariaceae se zvláštním zřetelem k československým druhům. - Sborn. Nár. Mus. Praha 14B: 129-255, tab. 17-48.
- Svrček M. (1950): Pozoruhodné nálezy basidiomycetů z Českého Středohoří. - Čes. Mykol. 4: 82-85.
- Vampola P. et Pouzar Z. (1996): Contribution to the knowledge of the Central European species of the genus *Antrodiella*. - Czech Mycol. 49: 21-33.
- Velenovský J. (1927): O nových pro Čechy druzích r. *Pleurotus* (Hlíva). - Mykologická 4: 27-34.
- Veselý R. (1930): Houby v okolí Soběslavě. - 49 p., Praha.

František K o t l a b a: Third supplement to the fungi of the "Soběslavská blata" peat bogs

Additions are made to the mycoflora of the peat bogs "Soběslavská (= Borkovická, Veselská) blata" - mainly its westernmost part S of Komárov called "Komárovský chobot" or "Komárovské blato" - SW of Soběslav, distr. Tábor, in Southern Bohemia (Czech Republic).

To the little known species belong the recently described (1996) polypore *Antrodiella faginea* (known at present in the Czech Republic from 8 localities), *Hohenbuehelia fluxilis* (4 localities), *Kavinia alboviridis* (3 localities), *Lentinellus ursinus* (5 localities), and *Trametes trogii*, known from about 7 localities in the Czech Republic, but from only one in Bohemia ("Soběslavská blata").

Several rare or common wood-inhabiting fungi were collected on unusual hosts: e. g. *Antrodiella faginea*, *Clitopilus hobsonii*, *Pholiota alnicola* and *Steccherinum ochraceum* on *Populus tremula*, *Bisporella citrina*, *Hohenbuehelia fluxilis*, *Hyphodontia quercina*, *Merismodes fasciculatus* and *Steccherinum ochraceum* on *Salix cinerea*, and *Ascotremella faginea*, *Bisporella citrina*, *Gloeocystidiellum porosum*, *Hymenoscyphus conscriptus*, *Hyphoderma puberum*, *Lentinellus ursinus*, *Phanerochaete velutina*, *Pholiota flammans*, *Physisporinus sanguinolentus*, *Postia lactea*, *Radulomyces confluens* and *Trametes trogii* on *Salix pentandra*. *Ptychoverpa bohemica* is known growing on peat here.

Herbarium specimens of all mentioned species in this paper are deposited in the herbarium of the National Museum in Prague (PRM).

í í í

DALŠÍ LOKALITA VZÁCNÉ KORNATCOVITÉ HOUBY *PULCHERRICIUM CAERULEUM* V ŘECKU

Jiří L a z e b n í č e k

Skupina nadšených slezských, moravských a českých přírodovědců pracovala v posledních pěti (- sedmi) letech na přípravě expozic nového regionálního přírodovědného muzea v Neochori a na přípravě přírodovědné naučné stezky „Deset zastavení v přírodě prevezské krajiny“ v prostoru Agia Apostoli, Agios Thomas, Neochori, Nikopolis – vše u Prevezzy (okr. Ioanina), na Prevezkém poloostrově u Amvrakijského zálivu v Řecku (asi 460 km západně od Athén).

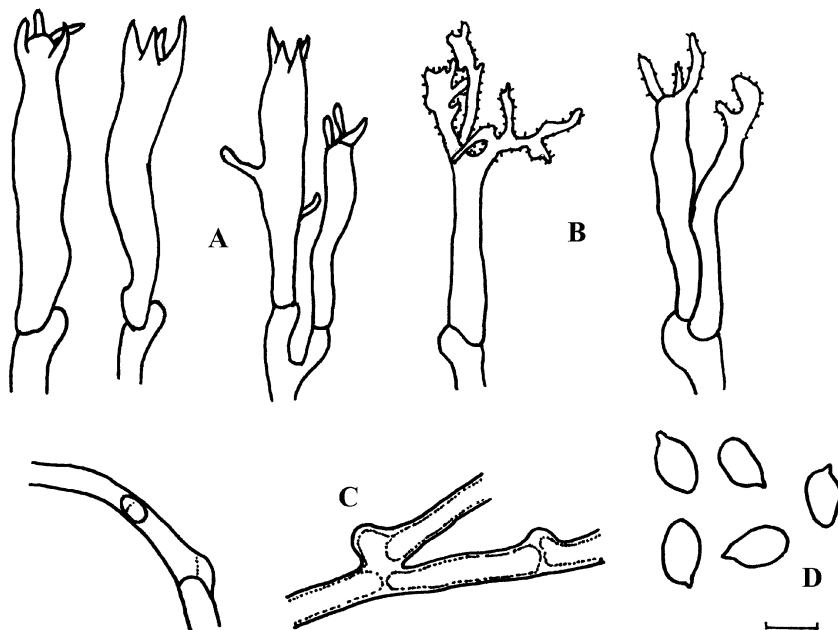
Součástí muzea, neoficiálně otevřeného již v roce 1999, jsou mj. sbírky zoologické (tři dioramata se savci, ptáky, obojživelníky a hady), obsáhlé entomologické (se dvěma druhy brouků nově objevenými v této oblasti, kteří i zde zasluhují zmínku: je to kovařík *Lacon kapleri*, pojmenovaný po opavském entomologovi Kaplerovi, a majkovitý brouk *Ceracoma prevenzaensis*, který tu byl objeven a popsán pražským entomologem M. Dvořákem), geologické, dendrologické a další.

Při sběru materiálu pro dendrologickou expozici jsem dne 28. dubna 1999 našel v Agia Apostoli (2 km od Neochori) na borce mrtvého vyvráceného dubu pýřitého (*Quercus pubescens* Willd.) o tloušťce 90 cm dvě nápadné plodnice kornatce modrého - *Pulcherricium caeruleum* (Lam.: Fr.) Parmasto z čeledi kornatcovitých (*Corticaceae*); doklad je uložen v herbáři Moravského zemského muzea v Brně (BRNM). Sám jsem se zde s tímto druhem setkal poprvé v životě. Jülich (1984) jej uvádí na str. 129 jen s udáním „GR“, tj. s výskytem v Řecku (podobně jako v dalších 14 státech Evropy), ale pochopitelně bez udání lokality a data sběru. Breitenbach a Kränzlin (1986, č. 87) zaznamenávají šest lokalit ze Švýcarska; je tu připojena i kvalitní věrná barevná fotografie čerstvých plodnic. Ještě věrnější barevná fotografie tohoto druhu je publikována v časopise Dánské mykologické společnosti Svampe (č. 41: 46, 2000). Autor této perfektní fotografie Jan Vesterholt našel *Pulcherricium caeruleum* dne 10. listopadu 1999 v jižní Francii na mykologické kongresové exkurzi v Aix-en-Provence, a to na borce padlého kmene buku lesního (*Fagus sylvatica*). Větší množství mladých, ale zasyhajících plodnic je barevně vyobrazeno také na obr. 595 v americkém populárním atlase vydaném The Audubon Society (Lincoff et Nehring 1984). V České republice ani na Slovensku nebyl tento druh do r. 1984 sbírán (Jülich 1984).

Popis druhu *Pulcherricium caeruleum* (Lam.: Fr.) Parmasto

Plodnice resupinatní, blanitá, těsně přisedlá k substrátu, hladká až slabě bradavičnatá, matná, za čerstva (v době růstu) jasně intenzivně modrá, s téměř bílým, 1-1,5 mm širokým, zřetelně ohraničeným vnějším okrajem, ke středu tmavší – šedomodrá až modrošedá, někdy mírně nadmutá, často střežovitě dvouvrstevná (výjimečně až třívrstevná). Starší (dospělé a zejména pak zaschlé) plodnice bývají matné, tmavomodré, fialově modré, šedomodré až modravě šedé, úplně suché až modravě hnědošedé. Tloušťka plodnice $0,5 \pm 0,1$ mm, velikost od několika desetin mm v mládí až po 20 (i více) cm délky a (1-)3-5 cm šířky v dospělosti. Konzistence v mládí měkká, voskovitá, po zaschnutí korovitá, tvrdá.

Hyfový systém monomitický, tj. sestávající jen z generativních hyf. Hyfy hyalinní až namodralé, (2-)3-6 μ m v průměru, tenké až poněkud tlustostěnné, septa s přezkami, často inkrustované tmavomodrými zrníčky i hyalinními krystalky. Dendrohyfidie tvaru bazidií, hojně až řídké, hyalinní až namodralé, válcovité až štíhle kyjovité, apikálně \pm silně rozvětvené a tam pokryté tmavomodrými zrníčky (nerozpuštěnými v KOH) o velikosti (20-)25-40 x 4-5(-8) μ m. Bazidie štíhle kyjovité,

Kornatec modrý - *Pulcherricium caeruleum* (Lam.: Fr.) Parmasto: A. bazidie se sterigmaty, s bazálními přezkami a postranními výrůstky; B. apikálně rozvětvené dendrohyfy; C. hyfy s přezkami; D. výtrusy. Podle Breitenbacha a Kränzlina, Jülicha a originál J. Lazebníček.

30-40(-46) x 5,5-7(-8) μm , čtyřvýtrusé, s bazální přezkou, někdy s postranními výrůstky. Výtrusy elipsoidní, hladké, hyalinní až světle modravé, (6,5-)8-10 x 4,5-5,5(-7) μm , tenkostěnné, neamyloidní.

Výskyt: na spodní (vzácněji i na svrchní) straně mrtvých kmenů a větví listnáčů (stromů i keřů), zejména jasanu (*Fraxinus*), dubu (*Quercus*), lísky (*Corylus*) a břečtanu (*Hedera*). Výskyt celoroční, ale vzácný, dle Breitenbacha a Kränzlina (Breitenbach et Kränzlin 1986) téměř po celém světě.

Protože jsme již počátkem května 1999 společně s prof. RNDr. B. Hlůzou, Csc. zjistili v těsném sousedství plodnice *Pulcherricium caeruleum* plodničky lišejníků, požádal jsem paní RNDr. J. Kocourkovou z mykologického odd. Národního

muzea v Praze o jejich determinaci. Dle jejího zjištění byl v položce nejlépe vyvinut bílý korovitý lišejník s ojiněnými apothecii – *Dirina ceratoniae* (Ach.) Fr., druh s hyalinními, příčně čtyřbuněčnými výtrusy o velikosti 20-30 x 4-5 μm . Dalším určeným lišejníkem na borce dubu pýřitého v těsném sousedství kornatce rostla *Gyalecta truncigena*. Jde o lišejník se silně zdřovitými hyalinními výtrusy.

Dále tu byl zjištěn lišejník s korovitou souvislou šedo zelenou stélkou, obsahující řasu rodu *Trentepohlia*; tento lišejník měl vyvinuty jen pyknidy s hyalinními pyknosporami (konidiemi). Pravděpodobně jde o zástupce z rodů *Arthonia*, *Catillaria*, *Bactrospora* nebo *Lecanactis*.

Mimoto zde byly dr. Kocourkovou zjištěny černé plodničky pyrenomycetu z čeledi *Lasiosphaeriaceae* (řád *Sordariales*) se čtyřbuněčnými hnědými výtrusy se zaškrkovanými septami, a blíže nedeterminovaný demaciový hyfomycet.

L i t e r a t u r a

- Breitenbach J. et Kränzlin Fr. (1986): Fungi of Switzerland. Vol. 2. Non gilled fungi. - Lucerne.
- Hansen P. B. (2000): På Middelhavskongres i Frankrig 1999. – Svampe 41: 44-50.
- Jülich W. (1984): Die Nichtblätterpilze, Gallertpilze und Bauchpilze. - Kl. Kryptogamenfl. IIb/1. Jena.
- Lincoff G. H. et Nehring C. (1984): The Audubon Society Field Guide to North American Mushrooms. – New York.

Jiří Lazebníček – A new locality of rare fungus *Pulcherricium caeruleum* in Greece

A new locality of *Pulcherricium caeruleum* (Lam.: Fr.) Parmasto (*Corticaceae*) (found on dead trunk of *Quercus pubescens*) in Agia Apostoli (near Preveza) in Greece is published. Macro- and microfeatures (with drawings) are given. Close to the carpophore of that fungus, several species of lichens (e.g. *Dirina ceratoniae*, *Gyalecta truncigena* and some other) were found.

OCHRANA HUB

OCHRANA HUB - TEORIE A PRAXE

Zuzana Bieberová

Motto: Základem ochrany zvláště chráněných druhů rostlin (rostlinou se v pojetí zákona rozumí i houba) je komplexní ochrana jejich stanovišť a bezprostředního okolí. Zvláště chráněné druhy jsou chráněny ve všech svých podzemních a nadzemních částech a všech vývojových stádiích; chráněn je rovněž jejich biotop. Je zakázáno je sbírat, trhat, vykopávat, poškozovat, ničit nebo jinak rušit ve vývoji (zákon č. 114/92 sb. o ochraně přírody a krajiny, §49).

Od roku 1992 platí na území České republiky nový zákon o ochraně přírody a krajiny. Jeho nedílnou součástí je vyhláška č. 395/92 Sb. MŽP ČR, která mimo jiné vyjmenovává zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů a rozděluje je do tří kategorií - ohrožené, silně ohrožené a kriticky ohrožené. Spolu s prvním ochrannářským úspěchem českých mykologů, jímž je bezesporu prosazení 46 druhů hub do této vyhlášky (Kotlaba 1992), vyvstává otázka, nakolik se tento fakt odrazil v běžné houbařské a mykologické praxi.

O existenci chráněných druhů hub se v prvních letech po vydání nového zákona mezi houbaři vůbec nevědělo. Je proto potěšitelné, že nyní se již na Agentuře ochrany přírody a krajiny i v houbařské poradně Moravského zemského muzea v Brně s dotazy na chráněné houby setkáváme. Zájemcům o problematiku ochrany hub se na těchto odborných pracovištích kromě odkazu na literaturu (Červená kniha 4, Chráněné houby ČR) dostane přesných informací, které houby jsou v zákoně uvedeny jako zvláště chráněné, ve které kategorii ohroženosti jsou a jaký hrozí posetih za jejich ničení. Částka to není zanedbatelná: až 5000 Kč fyzické osobě, která nedovoleně zasahuje do přirozeného vývoje zvláště chráněných druhů; až 10000 Kč fyzické osobě, která zničí zvláště chráněné houby zařazené do kategorie ohrožených buď přímo nebo způsobí jejich úhyn nedovoleným zásahem do jejich životního prostředí, a až 50000 Kč fyzické osobě, která zničí zvláště chráněnou rostlinu kriticky nebo silně ohroženého druhu nebo způsobí její úhyn zásahem do jejího životního prostředí. Pro právnické a fyzické osoby při výkonu podnikatelské činnosti činí pokuty až do 500000 Kč za nedovolené zasahování do přirozeného vývoje zvláště chráněných druhů hub a až 1 milion Kč za zničení jedince zvláště chráněného druhu buď přímo, nebo nedovoleným zásahem do jeho prostředí.

Složitější je již odpovědět na dotaz, jak je v praxi sběr chráněných hub kontrolován. Teoreticky má možnost kontroly, finančního postihu a odebrání nedovoleně sebraných plodnic zvláště chráněných druhů hub stráž ochrany přírody (jmenuje ji územně příslušný okresní úřad nebo správa CHKO nebo NP a dle zákona č. 238/99 Sb. má status veřejného činitele), pracovníci České inspekce životního prostředí a okresních úřadů nebo pověřených obecních úřadů. Vzhledem k minimálnímu počtu odborníků - mykologů na těchto místech, je však velmi těžké tyto kontroly zajistit, nehledě již na praktickou proveditelnost v terénu. Mnohé pracovníky ochrany přírody proto znepokojuje stále rostoucí zájem široké veřejnosti o houby, neboť tento trend s sebou spolu s všeobecným úbytkem hub v přírodě přináší i další negativní jevy. Stále ubývá houbařů, kteří se chovají ohleduplně nejen k houbám, ale k přírodě vůbec. Projíždíme-li v houbařské sezóně lesnatými oblastmi, zaznamenáme na okrajích vozovky a přilehlých cest spousty zaparkovaných aut. Na houby se pořádají hluché rodinné výpravy, které se snaží vytěžit z lesa co nejvíce bez ohledu na důsledky takového počínání. Většina takto bez výběru ukořistěných hub nakonec končí v městských kontejnerech. Nejde přitom jen o houby nejedlé, ale i o staré plodnice jedlých druhů, které nevydržely transport. Přitom právě ponechání těchto starých a naopak velmi malých plodnic v lese je základním pravidlem dobrého houbaře. Jak zabránit tomuto plenění lesů? Vždyť nejde jen o houby, ale i o vegetační kryt v lesních porostech a plašení zvěře. Zde zřejmě žádný zákon nepomůže, pokud nebude důrazně uplatňován v praxi. Z hlediska ochrany hub je velmi důležité zabránit dešlapávajícímu sešlapávání půdy, ke kterému při hromadných návštěvách lesa dochází, a které negativně ovlivňuje růst podhoubí a následnou tvorbu plodnic. V některých státech je zamezení vstupu do lesa v určitých časově ohraničených termínech k ochraně hub využíváno. Jak by takové nařízení asi dopadlo u nás? I když existuje možnost zakázat nebo omezit vstup do lesa v určitém období (a to dokonce v extrémním případě až na šest měsíců! - viz zákon č. 289/1995 Sb. o lesích, §19), málokterý vlastník nebo správce lesa ji aspoň zčásti využije. Houbaře neodradí ani výstražné obecně závazné vyhlášky okresních a obecních úřadů (např. v době silného výskytu klíšťat, vztekliny apod.), které jsou vlastně v jeho zájmu. Je už snad v naší národní povaze veškeré zákazy a upozornění ignorovat? Proto se jako jediná reálná možnost jeví široká osvětová práce. Zde mají prostor houbařské společnosti a poradny se svými přednáškami o houbách a houbaření a s mykologicky zaměřenými vycházkami s odborným výkladem. Nejde o to, zakázat lidem chodit do lesa a sbírat houby, ale naučit je houby poznávat a chránit.

Z ochránářského hlediska by se rovněž měly předem posoudit větší mykologické akce. Přestože jsou jistě z odborného hlediska potřebné a mnohdy na nich dochází k zajímavým nálezům, je zde často sesbíráno zbytečně velké množství

plodnic. Snad by stálo za úvahu upozornit před cestou do terénu na vzácnější či ustupující druhy hub v dané oblasti a požádat všechny účastníky, aby tyto druhy sbírali jen jako doklad pro herbář a alespoň část plodnic ponechali na místě. Přestože je mnoho zastánců názoru, že vysbírávání plodnic houbám nevádí, nelze jistě zpochybnit fakt, že čím je více plodnic, tím větší je možnost šíření výtrusů a tím i větší pravděpodobnost, že se daný druh na lokalitě udrží, případně se bude moci šířit dále.

Houby vyjmenované ve zmíněné vyhlášce č. 395/92 Sb. by se teoreticky neměly sbírat vůbec. Někdy je to však nutné pro přesné určení druhu (mikroskopické znaky), vědeckou práci nebo doložení nové lokality herbářovou položkou. Tyto případy je pak nutno řešit výjimkami ze zákona. Pro informaci zde uvádím, jak v těchto případech postupovat. O výjimku je vhodné zažádat ještě před začátkem plánované práce, neboť její udělení si vyžádá určitou dobu. V žádosti je třeba uvést za jakým účelem budou chráněné druhy sbírány a na jakých předpokládaných lokalitách. Pro kriticky a silně ohrožené druhy je nutno požádat o výjimku MŽP ČR – odbor ochrany přírody. Výjimku pro sběr ohrožených druhů vydávají příslušné okresní úřady nebo na území CHKO a NP správy těchto chráněných oblastí. Pokud je prováděn mykologický průzkum na zvláště chráněných územích, je nutno mít výjimku nejen pro sběr hub uvedených v zákoně, ale pro sběr hub vůbec. Pro národní kategorie rezervací (národní park, národní přírodní rezervace, národní přírodní památka) je příslušným orgánem ochrany přírody MŽP ČR, pro ostatní kategorie (přírodní rezervace, přírodní památka) okresní úřad a pro chráněné krajinné oblasti příslušná správa CHKO.

Tyto řádky možná vyvolaly pobavený úsměv na tvářích mnoha mykologů, kteří se dosud bez podobných výjimek a povolení obešli a miní tak pokračovat i nadále. Je však jen otázkou času, kdy bude zajištěn dostatečný počet terénních pracovníků ochrany přírody vybavených patřičnými znalostmi a pravomocemi, kteří jim pak připraví nejedno nepříjemné překvapení. V současné době se připravuje novela zákona o ochraně přírody a krajiny, která bude zřejmě ještě přísnější a finanční postihy za porušení ustanovení zákona budou vyšší.

L i t e r a t u r a

- Antonín V. et Bieberová, Z. (1995): Zvláště chráněné houby ČR. – EkoCentrum, Brno.
- Kotlaba F. (1992): Houby poprvé u nás chráněny zákonem. – Mykol. Listy no. 48: 24-27.

Kotlaba F. (1995): Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů SR a ČR. Vol. 4. Sinice a riasy, huby, lišajníky, machorasty. – Příroda, Bratislava.

Zuzana B i e b e r o v á : The protection of fungi - theory and reality

The problem of fungi protected by the law no. 114/92 Sb. and recourses for its infringing is discussed and legal conditions for collecting of fungi protected by law are also given. The authoress drew attention to danger of increasing concern of public about wild growing mushrooms, which becomes evident in the forest devastation. An educational work of the mycological consulting centres is necessary.

OSOBNÍ

ZEMŘEL UNIVERZITNÍ PROFESOR RNDr. ZDENĚK URBAN, DrSc.

Jaroslava M a r k o v á

Hned na samém začátku tohoto roku nás zastihla smutná zpráva, že 4. ledna 2000 skonal prof. RNDr. Zdeněk Urban, DrSc. V jeho osobě odešel významný představitel české mykologie a vysokoškolský učitel, který po sobě zanechal objemnou vědeckou práci a celou řadu žáků, které zasvěcoval do základů poznání bezcévných rostlin, mykologie a fytopatologie.

Životopis a bibliografie prof. Urbana byly publikovány u příležitosti jeho padesátých narozenin dr. Svrčkem (Česká mykologie 27: 180-185, 1973). Vědecká, pedagogická i organizační aktivita prof. Urbana byla výstižně charakterizována též dr. Šebkem v seznamu významných výročí členů Československé vědecké společnosti pro mykologii (Česká mykologie 37:187-188, 1983) a dr. Svrčkem (Preslia 55: 377-378, 1983). O udělení stříbrné oborové plakety ČSAV Gregora J. Mendela za zásluhy v biologických vědách, kterou prof. Urban obdržel jako ocenění své celoživotní práce, informoval dr. Šebek (Mykologické listy no. 14:16, 1984). Vedle zmíněného ocenění byl prof. Urbanovi udělen též v roce 1983 zlatý odznak za zásluhy o Přírodovědeckou fakultu UK a čestná bronzová plaketa Čs. akademie zemědělské. Jako doplněk k dosud publikovaným soupisům prací vyšla v letošním ročníku časopisu Czech Mycology bibliografie prof. Urbana od roku 1973 (Czech Mycology 52: 186-192, 2000).

Pokusme se vystihnout aktivity prof. Urbana od r. 1983. Ve funkci vedoucího katedry botaniky nižších rostlin Přírodovědecké fakulty UK působil do listopadu 1984. V tomtéž roce byl jmenován a ustanoven profesorem botaniky na Přírodovědecké fakultě UK. Ve školním roce 1988/1989 po svém odchodu do důchodu pracoval dále na katedře jako profesor konzultant. V průběhu své kariéry vysokoškolského učitele vedl mnoho diplomových i postgraduálních prací z mykologie, oponoval řadu disertačních a habilitačních prací, byl konzultantem zdejších i zahraničních mykologů, posuzoval a oceňoval mnohé vědecké projekty u nás i v cizině.

Je třeba vysoce ocenit, že se i v důchodu pilně věnoval vědecké práci a neztrácel denní kontakt s katedrou. Jak již bylo uvedeno v předchozích biografických statích, byly předmětem jeho celoživotního vědeckého zájmu především významné parazitické houby, rzi. V tomto oboru byl uznávaným světovým odborníkem. V posledních letech života pracoval na výzkumném projektu GAČR „Biodiverzita travních a obilních rzí (Uredinales) Evropy“, ve kterém zúročil výsledky svého mnohaletého studia a hluboké znalosti travních rzí.

Ve své vědecké práci využíval různých metod studia, které vedly mnohdy k novému a originálnímu řešení teoretických problémů. Taxonomii rzí zakládal na podrobném studiu morfologie, životních cyklů, hostitelském okruhu, ekologii a rozšíření a zejména na vztahu k fytoocenózám cévnatých rostlin. Jeho pojetí druhů a vnitrodruhové členění je tudíž založeno na předpokládaných příbuzenských vztazích a fylogenezi. Proto také Urbanovo taxonomické pojetí speciálně travních druhů rzí našlo kladnou odezvu a je přijímáno mnohými cizími autory. Kupříkladu základní rozčlenění fytopatologicky vysoce významného druhu *Puccinia graminis* na dvě subspecie je přijímáno a užíváno, tím spíše, že znalost ekologie tohoto druhu má přímý významný fytopatologický dopad (role dříšťálu jako mezihostitele). O mezinárodním uznání prof. Urbana svědčí mimo jiné fakt, že na jeho počest byla pojmenována rez *Puccinia urbani* Savile (Fungi canadenses, No.18, Agriculture Canada, Ottawa, 1974).

Deset let pracoval prof. Urban na mezinárodním programu „Studium principů odolnosti k patogenům – rozbor houbových parazitů obilnin“ a účastnil se řady porad expertů k tomuto problému. Zúčastnil se aktivně také série „Evropských a středozemských konferencí o obilních rzích“ v Interlaken (1977), Grignonu (1984), Vídni (1989) a ve Freising Weihenstephanu (1992). Jeho referáty, jejichž náplní byla taxonomie a ekologie obilních rzí ve vztahu ke graminkolním (travním) druhům, byly všude přijímány s velkým zájmem.

Jako přední světový specialista působil na mezinárodních mykologických kongresech. Byl koordinátorem diskusí a příspěvatelem ve speciálních sympoziích na téma „Taxonomie a fylogeneze rzí (Uredinales)“, které byly organizovány prof.

Joe F. Hennenem a Dr. Y. Hiratsukou. Stalo se tak během kongresu v Tampě na Floridě (1973), v Tokiu (1983) a v Regensburgu (1990).

Významná byla i společenská a organizační činnost prof. Urbana. Do roku 1992 byl vedoucím redaktorem časopisu *Česká mykologie*. Ve funkci předsedy Československé vědecké společnosti pro mykologii pracoval rovněž do roku 1992. Zasloužil se značnou měrou jak o vydávání našeho mezinárodně uznávaného mykologického periodika, tak o fungování Čs. vědecké společnosti pro mykologii včetně jejích odborných sekcí. Jeho zásluhou bylo také obohacování knihovny ČSVSM o recenzní výtisky zahraničních knih a publikací. V roce 1982 byl jmenován zasloužilým členem ČSVSM. Svým odpovědným přístupem k práci pro Společnost nejlépe demonstroval svou lásku k našemu oboru, mykologii.

Profesor Urban dále žije v paměti svých žáků, přátel a spolupracovníků. Čest jeho památce.

í í í

PROF. HANS PETER MOLITORIS – 65 let

Václav Š a š e k

Zahraniční člen naší Společnosti prof. Hans Peter Molitoris v létě letošního roku oslaví 65. narozeniny. Ačkoli již v říjnu 1998 odešel do penze, není to k poznání. Se stejným pracovním nasazením nadále pracuje na fakultě, jeho publikační aktivita a zahraniční spolupráce neutuchají. Jako správný vysokoškolský učitel měl široký zájem ve svém oboru, což v případě prof. Molitorise zahrnovalo oblast fyziologie hub – enzymy hub, degradaci dřevní hmoty, biopolymerů, toxických organopolutantů, především syntetických barviv, a dále fyziologii a ekologii mořských hub, houbovou chemotaxonomii; věnoval se však i otázkám využití hub v medicíně, biotechnologii a vesmírném výzkumu.

Vědecká kariéra prof. Molitorise začala neuvěřitelným způsobem – ve věku 27 let svou první vědeckou práci uveřejnil v nesmírně renomovaném časopise *Nature*. Stručný vědecký profil prof. Molitorise lze shrnout následovně. Narodil se 14. července 1935 v Erlangen v Německu, kde v letech 1954-57 studoval na univerzitě a vysokoškolské studium ukončil v r. 1963 na univerzitě v Göttingen, kde získal doktorát. O deset let později se habilitoval na univerzitě v Bochumu a následující rok přešel na univerzitu v Řezně, kde se v r. 1982 stal řádným profesorem botaniky a kde působil až do odchodu do penze. Vědecko-organizační aktivita prof. Molitorise je velice rozsáhlá, což dokumentují následující čísla: působil celkem na 12 zahraničních pracovištích, z nichž nejvíce pobytů (7) proběhlo v souvislosti s výzkumem

mořských hub na univerzitě v Portsmouthu v Anglii; aktivně se podílel na organizaci 11 různých vědeckých zasedání, účastnil se 49 vědeckých konferencí, symposií a kongresů, je členem 30 vědeckých společností (z čehož v případě Československé společnosti mikrobiologické je členem čestným), je členem redakčních rad dvou vědeckých časopisů, a abych výčet čísel uzavřel, v mezinárodních vědeckých časopisech publikoval 56 původních prací (dalších 8 publikací je v různém stadiu rozpracování) a 106 abstraktů vyšlo z jeho aktivní účasti na různých vědeckých zasedáních. Přirozeně takováto „vědecká produkce“ nevznikne sama od sebe. U prof. Molitorise je hlavním důvodem jeho dlouhodobé pracovní nasazení a houževnatost, s jakou se každému problému věnoval. Znáám prof. Molitorise přes 20 let. Zpočátku se jednalo o jeho občasné návštěvy na našem pracovišti a pomoc při získávání tehdy špatně dostupné literatury a někdy i chemikálií pro vědeckou práci. V posledních letech to již byla přímá spolupráce na společných projektech, kdy jsem se na vlastní kůži přesvědčil, že bez ohledu na to, je-li sobota nebo neděle, či pozdě večer (kdy jsem už často trpěl hladem), práce se musela dokončit, a to pokud možno dokonale. Někteří naši mladší mykologové si možná pamatují prof. Molitorise, kdy jako předseda místního organizačního výboru 4. mezinárodního mykologického kongresu, který se konal v Rezně, pomáhal při získání finančních zdrojů, aby se kongresu mohli zúčastnit.

Věřím, že při příležitosti 70. narozenin, bude seznam vědeckých aktivit a publikací prof. Molitorise opět vyšší, protože je jednak ve velice dobré fyzické kondici (stále hraje tenis, ping pong, pravidelně plave), jednak vůbec neuvažuje o tom, že by vědecké činnosti někdy zanechal, což jsou dobré předpoklady k reálnému naplnění našeho přání dobrého zdraví a množství pracovních úspěchů.

í í í

17. SVĚTOVÁ KONFERENCE FOODMICRO 99

Vladimír Ostrý a Renata Karpíšková

Konference "17th International Conference of the ICFMH, FOOD-MICRO'99 - Ecology and physiology of food related micro-organisms" se konala ve dnech 13.-17. září 1999 ve Veldhovenu v Holandsku. Zúčastnilo se jí 625 odborníků z 55 zemí světa. Z České republiky se sympózia zúčastnil MVDr. Vladimír Ostrý, CSc. a MVDr. Renata Karpíšková (SZÚ-CHPŘ Brno), doc. ing. Milada Plocková, CSc. a ing. Zdenka Řiháková (VŠCHT v Praze).

Mezinárodní konference měla obsáhlý program, který byl kombinací hlavních přednášek, přednášek v sekcích a posterových prezentací v sekcích. Celkem bylo předneseno odborníky se světovým věhlasem 18 klíčových přednášek. Ve 14 sekcích, které probíhaly souběžně bylo prezentováno 84 přednášek a přes 400 posterů.

Klíčové přednášky konference:

G. Armstrong : Towards integrated hygiene and food safety management system:
The hygieneomic approach

G. H. Fleet : Microbiology of food ecosystems

M. A. Daeschel : Resistance responses of micro-organisms in food environment

T. Chakraborty : Virulence and pathogenicity of foodborne micro-organisms

B. Mosely : The safety and social acceptance of novel foods

R. Tauxe : Emerging foodborne pathogens : New challenges to public health

T. Abee : Microbial stress response in minimal processing

C. Hill : Stress responses and virulence

E. De Boer : Developments in the methodology for detection and typing of pathogens

A. Lammerding : Hazard identification and exposure assessment

R. Buchanan : Dose-response relationship and risk characterisation

D. Kilsby : Concluding remarks and outlook into the future

Z jednání vyplynuly následující závěry :

V oblasti mykologie potravin bylo konstatováno, že je potřebné:

- zdokonalit identifikaci toxigenních mikromycetů s využitím molekulárně biologických metod
- vyvinout metody na rychlou a objektivní detekci plísní (viditelných a neviditelných) v potravinách
- organizovat a rozvíjet proficiency testing v oblasti mykologie potravin

Oblast bakteriologie byla zaměřena na:

- zavádění a standardizaci dostatečně citlivých a specifických metod v oblasti molekulární biologie
- zavádění a standardizaci subtypizačních metod pro vybrané patogeny
- nahrazování chromogenních médií při rutinní kontrole potravin (validizaci vybraných médií provede komise ISO do konce roku 1999)
- nutnost cíleného monitorování antibiotické rezistence u patogenních i saprofytických bakterií izolovaných z potravin
- význam bakteriocinů v potravinářství

V oblasti hodnocení zdravotního rizika byl kladen důraz na:

- nutnost zavádět a rozvíjet metodu hodnocení zdravotního rizika v oblasti mikrobiologie a mykologie potravin

Ohlas na přednesené příspěvky :

Dr. Ostrý vystoupil v sekci mykologie s přednáškou na téma : The Estimation of dietary exposure of aflatoxin B₁ from toxigenic strains of *Aspergillus flavus*, *A. parasiticus* and *A. nomius* by means of the determination aflatoxin M₁ in human urine. Přednáška byla přijata kladně a bylo konstatováno, že studie, které se týkají biomarkerů a hodnocení dietární expozice mykotoxinům a toxinogenním mikromycetům, jsou velice potřebné a je nutno v nich i nadále pokračovat.

Dr. Karpíšková prezentovala příspěvek na téma: Rapid detection of *Listeria monocytogenes* in foodstuffs using immunomagnetic separation. Diskuse byla zaměřena na praktické zkušenosti s aplikací alternativních metod a použití chromogenních médií při rutinní analýze potravin.

ZPRÁVY O AKCÍCH

Komise experimentální mykologie (společný orgán Československé společnosti mikrobiologické a České vědecké společnosti pro mykologii), Česká fytopatologická společnost, Ústav experimentálnej fytopatológie a entomológie SAV (Ivanka pri Dunaji, Slovenská republika) a oddělení mykologie Odboru rostlinolékařství Výzkumného ústavu rostlinné výroby v Praze-Ruzyni pořádají ve dnech 23.-24. listopadu 2000 (první den začátek ve 13 hod., registrace od 12 do 13 hod., druhý den začátek v 8 hod.) v aule VÚRV mezinárodní seminář na téma:

Fytopatologická mykologie ve 20. a 21. století

Předmětem jednání je vývoj jednotlivých podoborů fytopatologické mykologie ve 20. století a další vývoj spíše z oblasti futurologie (předpokládaný vývoj ve 21. století). Příležitostí pro bilancování a prognózu je právě letošní přelomový rok 2000. Zájemci o seminář se mohou obrátit na kontaktní osobu, kterou je: RNDr. Josef Hýsek, CSc., oddělení mykologie ORL VÚRV, Drnovská 507, 161 06 Praha 6 – Ruzyně, tel. 02/33022388, e-mail: hysek@hb.vurv.cz

í í í

Katedra botaniky Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy bude v roce 2001 pořádat kurz

„Mikroskopické saprofytické houby významné z hlediska člověka“.

Kurz má sloužit ke zvýšení kvalifikace vysokoškolských pracovníků, zabývajících se v současné době mykologií. Kurz v rozsahu 80 hodin bude rozvržen do dvou výukových týdnů během února a září 2001 a bude zahrnovat teoretické i praktické lekce, týkající se nových poznatků a především determinace zygomycetů, kvasinek a askomycetů (včetně konidiálních stadií). Kurz bude zakončen zkouškou a absolventi získají osvědčení o absolvování. Cena kurzu bude 7 000 Kč.

Zájemci o přihlášky se mohou obrátit na adresu organizačního vedoucího kurzu: prom.biol. Karel Prášil CSc., katedra botaniky Př.f. UK, Benátská 2, 128 01 Praha 2, tel. 02/21953139, fax 02/ 21953125, e-mail <prasil@.natur.cuni.cz>. Počet míst je omezen, přihlášky budou přijímány do naplnění kurzu. Přesný začátek prvního týdne kurzu (únor 2001) bude pro přijaté účastníky včas oznámen. Nocleh a stravné si účastníci zajišťují a hradí sami, katedra může pro zájemce zajistit stravování ve VŠ menze.

ZPRÁVY Z VÝBORU ČVSM

Dne 23. března 2000 se konala schůze výboru ČVSM za přítomnosti dr. Pouzara (předseda), dr. Antonína (místopředseda, redakce Mykologických listů), dr. Kubátové (tajemník), ing. Landy (hospodář), dr. Klána (redakce Czech Mycology), dr. Marvanové a prof. Hlůzy.

Příprava harmonogramu voleb pro volební období 2001-2003

- Výbor zhodnotil výsledek dopisní akce týkající se názoru členské základny na způsob průběhu voleb a na kandidáty do výboru ČVSM. Lístků došlo pouze 31, nicméně naprostá většina (s výjimkou 2) byla pro korespondenční volby. Výbor tedy rozhodl uspořádat volby korespondenčně nejpozději do konce září 2000. Výsledky voleb včetně zhodnocení činnosti Společnosti v uplynulých třech letech by pak byly zveřejněny na valné hromadě ke konci roku 2000. Na této valné hromadě bude nutné v souvislosti se zprávou o hospodaření projednat zvýšení členských příspěvků a plateb za Czech Mycology.

Publikační činnost a její finanční zajištění v roce 2000

- Na vydávání časopisu Czech Mycology, jak informovali dr. Klán a ing. Landa, byla pro rok 2000 získána dotace od Rady vědeckých společností ve výši 60 tis. Kč. Žádost o udělení tříletého grantu od Ministerstva školství však byla zamítnuta. Bude nutné sledovat termín vyhlášení podobného typu grantu v průběhu roku a žádost podat znovu.
- Redakční rada Czech Mycology se i nadále potýká s nedostatkem příspěvků od našich členů. Stále pokračují práce na indexu 50 předešlých ročníků časopisu.
- Dr. Antonín informoval o tisku Mykologických listů - v dubnu 2000 se plánuje rozeslání čísla 72 (prvního čísla roku 2000). Rozesílání Mykologických listů pro většinu členů se nyní provádí v Praze za pomoci ing. Landy a jeho spolupracovníka.

Mykologické akce v roce 2000

- V Brně probíhá pravidelný cyklus 6 mykologických přednášek (leden - duben 2000, organizátor dr. Antonín a A. Vágner), v Praze začne jarní cyklus 5 přednášek 18. dubna 2000 (organizátor dr. Klán).
- V polovině června proběhne víkendové setkání slovenských a českých mykologů v Brodském (organizují slovenští mykologové).
- Na podzim proběhnou 8. mykologické dni na Slovensku, Orava (28. 9.- 1. 10. 2000) (pořádají slovenští mykologové).
- Na podzim se také uskuteční seminář Fytopatologická mykologie ve 20. a 21. století, Praha 23.-24. 11. 2000 (organizátor dr. Hýsek).
- Akce mladých členů naší Společnosti (organizátoři: Holec, Bečvář, Novotný, Tomšovský), se překládá rovněž na podzim 2000. Jde o setkání studentů a dalších příznivců mykologie v terénní stanici přírodovědecké fakulty UK ve Velemině.
- Jednodenní podzimní mykologická exkurze do Klánovic u Prahy (organizuje ing. Landa).
- Sekce pro studium mikroskopických hub plánuje také jednodenní podzimní exkurzi.

Noví členové: Jan **Borovička**, Praha; Kamila **Hajdušková**, Metylovice; Jiří **Kovač**, Trutnov; RNDr. Alexander **Meduna**, CSc., Brno; Ing Ivana **Šafránková**, Brno; Jan **Wipler**, Hradec Králové;

Různé

- Pokračují práce na internetové stránce Společnosti. Členové Společnosti jsou žádáni, aby uvážili, které údaje o sobě chtějí na internetu zveřejnit - viz vložený leták v č. 72.

- Na návrh A. Fraiture (Jardin Botanique National de Belgique) bude od tohoto roku probíhat nová výměna časopisu Czech Mycology za belgické mykologické publikace.
- Byla provedena inventura zásob České mykologie, Czech Mycology a Mykologických listů, které se nacházejí jednak ve skladu v Budišově, dále v Národním muzeu v Praze a na Lékařské fakultě v Praze.

Březen 2000

A. Kubátová, Z. Pouzar

RŮZNÉ

STRÁNKY ČVSM NA INTERNETU

David Novotný

V polovině dubna t. r. byly uvedeny do života WWW stránky ČVSM. Najdete je na adrese <http://www.natur.cuni.cz/cvsm/> Anglická i česká verze jsou rozděleny na části: domovská stránka, adresa, Czech Mycology, Mykologické listy, o společnosti, knihovna společnosti, sekce a pobočky, neperiodické publikace, členové, aktuality, mykologická pracoviště v ČR, organizované mykologické akce a odkazy na jiné užitečné WWW stránky.

Rádi bychom všechny členy ČVSM i jiné zájemce o mykologii, požádali a zároveň Vám nabídli možnost zveřejnění mykologických zpráv a informací od Vás v části „aktuality“ (např. o pořádání mykologických akcí, potřebujete určitý druh houby ke studiu nebo fotografii k publikování - domníváte se, že zveřejnění na WWW stránkách ČVSM by Vám pomohlo - koupě a prodej odborné literatury, pracovní místa v oboru mykologie apod.). Podmínkou je co nejkratší text, tj. pokud možno do 30 slov (nevztahuje se na oficiální pozvánky na pořádané akce), u něhož je vítáno napsání v elektronické podobě (u oficiálních pozvánek na pořádané akce nutnost) v textové formě (formáty htm – nejvíce – rtf, doc, txt). Protože ne všichni členové společnosti mají přístup k počítači a k elektronické poště, přijímají se i kratší zprávy psané strojem.

Z praktických důvodů nelze provádět grafické zobrazení zpráv podle Vašich představ a zveřejňovat zprávy typu „Zpráva z konference XY“. (Takováto sdělení publikujte, prosím, v Mykologických listech.)

Nebudou přijímány zprávy netýkající se mykologie a také není možno zveřejňovat komerční informace. Zveřejnění jakékoliv zprávy podléhá schválení výborem ČVSM. O případném zamítnutí publikování budete informováni.

S příspěvky do aktualit, nejruznějšími připomínkami a podněty k WWW stránkám společnosti se obraťte buď na autora WWW stránek nebo případně na člena výboru ČVSM.

Snahou společnosti je, aby WWW stránky byly aktuální, pravdivé a odborně správné.

WWW stránky ČVSM spravuje David Novotný (Česká sbírka mikroorganismů PřF MU, Tvrděho 14, 602 00 Brno, email: novotdad@natur.cuni.cz)

INZERÁTY, VÝZVY

Nabídněte nám starší čísla České mykologie !

Vážení přátelé, pokud byste měl někdo starší čísla časopisu **Česká mykologie**, která Vám zabírají místo, nevyhazujte je ! Rádi bychom je od Vás získali. Čas od času se na nás obracejí i zájemci ze zahraničí, kteří nám nabízejí výměnou za tato čísla práce pro naši mykologickou knihovnu (je přístupná všem členům, Praha 2, Benátská 2, PO-PÁ dopoledne, PO a ST i odpoledne). V současné době nám chybějí zvláště tato čísla či celé ročníky:

Roč. 44 (3), roč. 6-11, roč. 17-21, roč. 28-30.

(za knihovní komisi ČVSM: Dr. A. Kubátová, katedra botaniky PřF UK, Benátská 2, 128 01 Praha 2, tel. 02/21953135, fax: 02/21953125, e-mail: kubatova@natur.cuni.cz)

↑ ↑ ↑

Nabídka některých čísel Mykologických listů

Všem členům, kteří si chtějí doplnit mezery v řadě Mykologických listů, i ostatním zájemcům o mykologii nabízíme některá čísla Mykologických listů z našich zásob. K dispozici už bohužel nejsou čísla 1-20.

K zakoupení nabízíme tato čísla: 21, 24, 26, 28, 29-32, 34-55, 57-71 (příčemž čísla 24, 28, 31, 34, 35, 37, 38 jsou pouze v omezeném počtu).

Cena za jedno číslo ML do č. 58: **10,- Kč**, ostatní po **20,- Kč** (+ poštovné).

↑ ↑ ↑

Nabídka sborníků z mykologických seminářů

Kotlaba F. et Šebek S. (ed.) (1989): Aktuální rozšíření některých druhů řas, mechů, lišejníků a hub v Československu. - 52 p. (30,- Kč + poštovné)

Kuthan J. et Kotlaba F. (ed.) (1990): Výzkum a ochrana hub v přírodních rezervacích - I. - 64p. (30,- Kč + poštovné)

Prášil K. (ed.) (1990): Problematika a metodika determinace některých skupin mikroskopických hub. - 95 p. (50,- Kč + poštovné)

- Rod J. (ed.) (1992): Plasmodiophora brassicae, původce nádorovitosti brukvovitých plodin. - 47 p. (20,- Kč + poštovné)
- Holubová V. et Prášil K. (ed.) (1992): Ophiostomatales - výsledky současného taxonomického a fytopatologického výzkumu. - 110 p. (50,- Kč + poštovné)
- Kubátová A. et Prášil K. (ed.) (1995): Současný stav, využití moderních metod a perspektivy studia rodu Penicillium. - 121 p. (50,- Kč + poštovné)

↑ ↑ ↑

Nabídka mykologických pohlednic

Na souboru 4 pohlednic vydaných při příležitosti 50. výročí založení České vědecké společnosti pro mykologii jsou tyto náměty:

- Russula amara Kučera 1927 - holubinka hořká, reprodukce z knihy V. Melzera (1945): Atlas holubinek.
- Russula rhodopoda Zvára 1927 - holubinka rudonohá, reprodukce z knihy V. Melzera (1945): Atlas holubinek.
- Boletus regius Krombholz 1832 - hřib královský, reprodukce z díla V. J. Krombholze (1831-46).
- Sparassis brevipes Krombholz 1832 - kotrč štěrbákový, reprodukce z díla V. J. Krombholze (1831-46).

Cena jednoho souboru je 30,- Kč + poštovné.

Zájemci se mohou obrátit písemně na adresu Společnosti (Česká vědecká společnost pro mykologii, P.O. Box 106, 111 21 Praha 1) nebo přímo na některého z členů výboru ČVSM.

MYKOLOGICKÉ LISTY č. 73 - Informační orgán České vědecké společnosti pro mykologii, Praha. - Vycházejí v nepravidelných lhůtách a rozsahu. - Toto číslo sestavil a k tisku připravil dr. V. Antonín, Moravské zemské muzeum v Brně, botanické odd., Zelný trh 6, 659 37 Brno. Vyšlo v červnu 2000.

Administraci zajišťuje ČVSM, P. O. Box 106, 111 21 Praha 1 - sem, prosím, zasílejte všechny změny adresy, objednávky a záležitosti týkající se předplatného. Předplatné na rok 2000 je pro členy ČVSM zahrnuto v členském příspěvku (120,- Kč), pro nečleny činí 100,- Kč.

Podávání novinových zásilek povolila Česká pošta, s.p., odštěpný závod Praha, č.j. nov 6546/99 ze dne 30.12.1999.